

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 22, L. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Marksističnim kritikom

K jubileju naše krščansko-socialistične strokovne organizacije sta mariborska »Delavska politika« in neodvisno belgrajska »Radniško Jedinstvo« priobčila članka, ki sta sicer več ali manj dobrohotno napisana, kaže pa kljub temu precejšnje neumevanje našega pokreta. Ker so izvajanja srbskega pisca, Živote Milojkoviča, bolj resna in stvarna ko ona, ki nam jih je posvetilo glasilo slovenskih socialnih demokratov, se bomo z njimi v prvi vrsti bavili.

Milojkovič čisto pravilno pravi, da idejni in delovni program krščansko-socialističnih sindikatov v smislu okrožnice Rerum novarum temelji na tem: da je kapitalizem po svojem materialističnem izvoru, po svojem bistvu in formi škodljiv in nemoralen in da pomeni negiranje Boga in od Boga hotenega reda v gospodarskem življenju.

To je skoraj dobesedno tisti princip, na katerega je naša krščanska delavska strokovna organizacija postavila svoje delo in ki ga je poudarjala do današnjega dne nasproti vsem, ki so to načelo skušali oslabljevati in omiljevati, da kapitalističnemu gospodarskemu redu pustijo vsaj v nekem obsegu prostor na svetu. Ker Milojkovič ne more in niti ne skuša dokazati, da ta naš princip brezpogojne borbe proti kapitalizmu, ki ga smatramo kot zlo že v njegovem bistvu, ni pravilen, ne razumemo, zakaj pravzaprav krščanski socializem napada.

On sicer piše, da morajo krščanski sindikati biti brezpogojno pokorni katolicizmu, da so torej vezani. Toda ali Milojkovič ni na nobeno stvar ali z nobeno stvarjo vezan? Menda je, saj je marksist in izpoveduje marksizem ter priznava njegov nauk. Prav tako mi svobodno izpovedujemo krščanski svetovni nazor kakor vse katoliško občestvo in smo trdno prepričani, da je le v njegovi etiki in idealizmu najti prave in edine osnove za pravičen družaben red, ki ni postavljen na suženjstvo, izrabljanje in nemoralen dobiček ter na svobodno konkurenco, v kateri zmaga največji egoizem. Torej tudi v tem oziru ugovori »Radniškega Jedinstva« nimajo prave podlage.

Končno trdi Milojkovič, da smo mi odstopili od dr. Krekovega načela, da bodi krščanska strokovna organizacija popolnoma neodvisna od politike stranke. Kdor pozna zgodovino našega slovenskega sindikalnega pokreta, ve, da je Milojkovič slabo informiran oziroma da te zgodovine sploh ne pozna. Pa tudi Krekovega mišljenja v tem oziru ni pravilno razumel. Krek je vedel, da politika moderne liberalne demokracije sloni na kompromisih in da se stranke, naj bodo tega verskega, političnega in socialnega prepričanja

ali pa čisto nasprotnega, morajo med seboj taktično v svrhu politične oblasti vezati, kar ima nehote svoje posledice tudi na praktično izvajanje njihovih načelnih programov. Te nevarnosti ali nujnega zla, ki so mu v sodobni državi vse stranke izpostavljene, je Krek hotel strokovno delavsko organizacijo (pa naj bo krščanska ali marksistična) obvarovati. Zato je bil tako odločno za popolno svobodo in neodvisnost delavske sindikalne organizacije, da ne bi se zamešala v nobeno kompromisno politiko v kapitalističnem družabnem redu, ampak da bi mogla v brezpogojni zvestobi svojim načelom in v vsej svoji praksi delati nemoteno edino za izboljšanje delavskega materialnega in kulturnega položaja, za njegovo osvoboditev iz velekapitalizma in za pripravo novega družabnega reda, slone-

čega na socializmu v smislu krščanskih moralnih principov. Krekova najsrčnejša želja je bila, da bi na tej podlagi bilo združeno v eno fronto vse delavstvo, njegova kulturna podlaga pa je bilo brez dvoma vedno odločno krščanska ali, če hočete, odvisna od njegovega krščanskega svetovnega nazora.

Če hočemo sedaj biti pravični, moramo reči, da so se krščanski sindikati ne samo pri nas, ampak po vsej Evropi, bolj odločno branili vsake podreditve in odvisnosti od političnih strank in njihovih dnevnih gesel ter taktike, kakor marksistični sindikati, ki so do danes vpreženi v voz marksističnih parlamentarnih strank. Kar se tiče drugih vprašanj, ki sta se jih ob tej priliki dotaknila »Radniško Jedinstvo« in »Delavska politika«, pa bomo imeli še priliko govoriti.

Kongres krščanske strokovne internacionale

Dva dni pred mednarodno konferenco dela, to je 1. in 2. junija 1934 je bil v Montreux-ju izredni kongres krščanske strokovne internacionale. Zanimivo je, da so avstrijsko delavstvo zastopali delegati krščanski strokovničarji prejšnjih svobodnih organizacij, ker še niso predali polnomočja novim državnim organizacijam.

Glavni tajnik Serrarens je poročal o delu internacionale, o gibanju central v posameznih državah in o delu strokovnih internacional. Poročal je tudi o razvoju korporativne zamisli družbe in o njenem velikem pomenu za svetovni gospodarski program. Korporativno ureditev družbe je v svoj program sprejela krščanska strokovna internacionala na kongresu v Innsbrucku. Tudi o usodi strokovnih organizacij v Nemčiji in Avstriji so govorili. O zadnjih dogodkih v Avstriji je imel poseben referat tov. Amelink iz Nizozemske. Debata je bila zelo dolga. Zaradi načelne važnosti prinašamo izvleček iz resolucij tega kongresa.

Za svobodne strokovne organizacije.

Kongres krščanskih strokovnih organizacij je dne 1. in 2. junija 1934 razpravljal o problemu svobodnih strokovnih organizacijah in je s krščanskega stališča enoglasno sklenil: svobodo in pravico delavcev in nameštencev, da se združujejo v obrambo svojih stanovskih, socialnih in moralnih interesov, moramo brezpogojno varovati.

Koristi strokovnih organizacij

Stanovske organizacije so ustanove, ki izvirajo iz naravnega prava in morajo sloneti na svobodni volji delojemalca. Njihove velike koristi so se pokazale:

- a) v izboljšanju delovnih pogojev posebno v sklepanju kolektivnih pogodb,
- b) pri ustvarjanju in razvoju socialnih zakonov,
- c) v preskrbnih in podpornih ustanovah,
- č) v pospeševanju strokovne izobrazbe in celotnem duhovnem podvigu delavskega stanu.

Načelna osnova

Vsako strokovno gibanje sloni na določenem osnovnem nazoru o pomenu, namenu in funkciji posameznega človeka, družine in reda v gospodarskem in socialnem življenju. V teh osnovnih vprašanjih bazira krščansko strokovno gibanje na Kristusovem nauku.

Vzajemnost. Narodnost

Krščansko strokovno gibanje prizna vzajemnost vseh činiteljev, ki so udeleženi na produkciji, in priznava zato tudi iz tega sledečo nujnost skupnega sodelovanja. Zato zavrača razredni boj kot osnovo bodoče družbe. Dalje stoji na stališču narodnega občestva in vseh utemeljenih obveznosti, ki jih to občestvo prinaša s seboj.

Korporativizem. Demokracija. Proti diktaturam

Krščansko strokovno gibanje hoče stanovski gospodarski red, vendar pa le ob polnem spoštovanju osebne svobode in upravičenih zahtev posameznega človeka. Zato obsoja vsak državni napad na strokovno organizacijo. Odklanja socializacijo kot sistem, brani demokracijo kot princip in zavrača vsako diktaturo, bodisi proletarsko, bodisi fašistično ali nacionalistično.

Svoboda združevanja. Bodoče naloge strokovnih organizacij

Iz teh osnov zahteva internacionala krščanskih strokovnih organizacij izrečno svobodo delojemalcev, da se organizirajo po svojem prepričanju. Posebej pa zahteva to pravico za krščanske delojemalce, da ustanovljajo krščanske strokovne organizacije z namenom v krščanskem duhu izvesti nov red socialnega in gospodarskega življenja. Strokovno gibanje nima naloge ta novi red le pripravljati, ampak mora biti tudi njegov bistveni člen. Kajti strokovno gibanje ima v tem redu važno nalogo, namreč: določati zastopnike delojemalcev v gospodarskih korporacijah, vršiti kontrolo nad temi korporacijami in kritiko nad njihovim delom.

Proti monopolnemu zastopstvu

Internationala zavrača zahtevo katerekoli organizacije po monopolnem zastopstvu delavstva. Borila se bo proti vsakemu stremljenju, ki bi skušalo izločiti krščansko strokovno internacionalo od sodelovanja v mednarodnih delavskih institucijah.

Na podlagi XIII. dela versajske pogodbe poziva internacionala vse države, da dovolijo vsem strokovnim organizacijam svobodo v združevanju v okviru zakonov in na demokratični podlagi. Internationalne delavske institucije pa naj izdelajo splošne smernice za strokovno pravo.

Tudi jeseniško in kamniško delavstvo protestira

Jeseniški kovinarji za svoje pravice

Jesenice, 17. junija.

Strokovna skupina kovinarjev JSZ Jesenice je sklicala v nedeljo 17. t. m. javno protestno zborovanje proti delodajalskim predlogom, da se obrtni zakon revidira v škodo delojemalcev.

Shod se je vršil v dvorani »Krekovega doma« ob veliki udeležbi delavstva, kljub temu, da je to že tretji tozadevni protest jeseniškega delavstva in sicer tekom dobrega tedna.

Po izčrpnem poročilu, ki ga je podal tov. Rozman in čigar izvajanjem je navzoče delavstvo pazljivo sledilo, je bila soglasno sprejeta resolucija, ki je pa zaradi pomanjkanja prostora ne pričujemo.

V drugi točki dnevnega reda se je med drugim obravnavala namera povečanja in modernizacija državne tovarne v Zenici na škodo že obstoječih obratov KID.

Ugotovilo se je, da tako delo ni v skladu za zboljšanje socialnih in gospodarskih razmer v državi in da je naravnost podlo, če se iz javnih sredstev investira denar za take namene, kajti tudi Jesenice v precejšnji meri prispevajo z davki k javnim sredstvom. Če se že hoče investirati za industrijo, naj se to za takšno, ki v državi še ne obstoja. Saj uvažamo letno za težke milijone raznih železnih izdelkov, za katere še nimamo niti enega podjetja, ki bi jih izdelovalo. Dovolj je že bede v naših rudarskih revirjih, sedaj naj bi pri-

šli na vrsto še kovinarji. Ako bi se ta namera v resnici hotela uresničiti, mora protestirati ne le jeseniški kot, marveč vsa dravska banovina, ker sega to ne samo v življenjske interese jeseniškega kovinarja, marveč v gospodarstvo vse banovine.

V tej stiski in krizi naj se denar investira tam, kjer je to iz gospodarskih razmer potrebno. Posebno to velja za podjetja, ki so državna last, kajti tu ne gre za denar posameznikov marveč za denar, ki je last vsega naroda in ga država kot taka le upravlja.

Ako se bo v tem pogledu kaj v Zenici moderniziralo, naj se to modernizira tako, da se bodo izdelovali taki izdelki, ki jih sedaj za drag denar moramo uvažati.

To je namreč zdrava in pametna gospodarska politika. Dati kruh in zaslužek še drugim, ki so sedaj brez dela, ne pa tako, da se ga enim vzame in dá drugim. Poleg tega pa bo to važno za našo trgovsko bilanco, ki kakor je že rečeno izkazuje zneske nad 100 milj. Din letno, ki jih dajemo za razne železne izdelke, ki jih pri nas ne izdelujemo.

Prepričani smo, da bodo vsi odločilni činitelji znali to upoštevati, ker je to ne samo tako potrebno, marveč narekuje tudi zdravo in pametno gospodarstvo.

Daljša debata se je razvila tudi glede starostnega zavarovanja bratovskih skladnic. O tem pa bomo prinesli poročilo prihodnjič.

Veličasten protestni shod kršč. soc. delavstva na Homcu pri Kamniku

Na poziv Jugosl. strok. zveze se je v nedeljo 17. t. m. zbralo po deveti maši na Homcu pri Kamniku do 300 delavcev od Domžal do Kamnika, da na javnem shodu, ki je takoj po končani sv. maši zboroval pred društvenim domom pod milim nebom, protestirajo zoper nakane jugoslovanske buržoazije, ki hoče po tajnih potih spraviti delavce in nameščence še ob tiste skromne pridobitve, ki jim jih je zajamčil novi obrtni zakon iz leta 1931. Shod je otvoril strokovni tajnik iz Ljubljane tov. Lombardo Peter, ki je imenoval za zapisnikarja tov. Borca. Nato je tov. Lombardo v polurnem govoru razložil vse tiste važne določbe, nad katere so se tajno spravili poslodavci, zahtevajoč, naj se obrtni zakon v teh točkah na škodo delavcev in nameščencev izpremeni. Mi, ki smo pred kratkim doživeli težak mezdní boj v tovarni upognjenega pohišva Remec et Co. v Duplici, smo njegova izvajanja pač lahko razumeli. — Drugi govornik tov. France Žužek nam je naslikal vso sebičnost pridobitnih krogov, ki jim ni ne do režimov ne do države ne do človeške družbe, marveč samo za profit. Zato pa je življenje neprestan boj, ki ga mora biti delavstvo zavestno in dosledno. Za ta boj se je treba pripravljati, kajti le delo iz dneva v dan,

načrtno delo, izvajano do zadnje doslednosti, nam je porok za uspeh. Vse, kar je trajne veljave, je zrastle v trudu in znoju.

Na koncu shoda je tov. Lombardo utemeljil protestno resolucijo, ki je bila ob burnem odobravanju soglasno sprejeta. Kamniški kot se je vzdramil in smo na delu, da se trdno oklenemo Jugoslovanske strokovne zveze.

★

Slov. Bistrica. Tudi tukajšnji delavci so se zbrali v nedeljo dne 17. t. m. na protestnem zborovanju, ki ga je sklicala tukajšnja skupina JSZ, da protestirajo proti nameravanemu poslabšanju obrtnega zakona, s katerim bi bili najbolj prizadeti delavci in nameščenci.

Zastopnik ekspoziture iz Maribora je podal jasno sliko, kako enotni so podjetniki v tem, da bi kratili pravice našega delavca in nameščenca. Razložil je tudi točke obrtnega zakona, katere naj bi se popravile v škodo delavstva. Nato je pozval delavce, da se je delavcu edino v strokovnih organizacijah možno braniti proti napadom in v skupnosti doseči tudi to, da se vsa delavska zakonodaja dejansko tudi izvaja.

Viničarski vestnik

Naši občni zbori.

Sv. Barbara v Halozah. Tu se je vršil občni zbor skupine, o katerem se mora reči, da je bil doslej eden najlepših. To znači, da tudi haloški viničarji vedno bolj uvidevajo, da je organizacija potrebna. Govoru tajnika zveze so navzoči navdušeno pritrjevali. V odbor so bili izvoljeni člani in sicer tov. Maroh Ivan, Maroh Martin, Zavec Jožefa, Zavec Franc, Fajt Peter. Pristopili so vsi, ki so bili dosedaj neorganizirani.

Fram. Dne 17. junija so se zbrali framski viničarji na svoj V. občni zbor. Občni zbor je s svojo

navzočnostjo počastil tudi domači župnik č. g. Rakun, zvezo pa je zastopal njen tajnik tovariš R. Rozman. Za odbor so poročali tajnik tovariš Terlep Karol in blagajnik Strajnsak Alojz. Za nadzorstvo pa tov. Štrafela Alojz. Nad vse važno je bilo poročilo tajnika skupine, iz katerega je vredno marsikaj omeniti in sicer: odbor je imel 13 sej v sedanjem poslovnem letu, redno vsak mesec, kar znači, da so v tej skupini pravi možje na vodilnih mestih, kar bodi za zgled marsikaterim drugim našim skupinam in odbornikom. Podpor je bilo članom te skupine izplačanih dvanajst. Viničarska komisija je bila samo ena in še ta je bila rešena v prid viničarju. Prav nazorno pa poročilo prikazuje ogromno nevednost še mnogih neorganiziranih viničarjev tam, kjer pravi, kako je neki viničar prišel iskat pomoči k skupini radi objestnega gospodarja. Ko se mu je pa reklo, da mora biti organiziran in mora plačevati članarino, je rajši odšel. Da mu je gospodar potem odtrgal celodnevni zaslužek, zaklenil vse shrambe z živežem

in mu je vsled tega celo zmeril ves krompir, to se dotičnemu viničarju ni zdela tolika škoda, kakor je vrednost nekaj dinarjev članarine, ki bi jo dajal organizaciji, potom katere bi si mogel ščititi svoje pravice in imetje. Kdor je tako zaslepljen, temu ni pomoči. Takih si seveda mnogi posestniki tudi želijo.

V drugem delu res stvarnega poročila se je tajnik dotaknil treh, za naš kršč. socialistični delavski pokret v Framu važnih jubilejev. Prvič petletnice obstoja skupine viničarjev v Framu. Poudaril je, da je za nas to sicer kratka doba, za one, ki pa so trdili, da smo viničarji preneumni, da bi znali brez inteligentov voditi svojo strokovno organizacijo in v skupnosti kaj storiti, pa je 5 let le precej dolga doba. Nekateri Framčani so se odkrito izražali, da iz naše organizacije nikdar nič ne bo. Pa so se zmotili, mi smo vzdržali in korakamo naprej. Spominjal se je letošnje 40 letnice kršč. soc. pokreta in s tem tudi 20 letnice, ko je leta 1914 takratni framski župnik č. g. Muršič ustanovil prvi skupino Jugoslov. strokovne zveze, v kateri so bili skupno organizirani poljedelski delavci, viničarji in tovarniški delavci. Vojna je prekržala lepo začeto delo. Radi svojega narodnega dela, katero ima vedno svoj najpravišnji pomen ravno tam, kjer se žrtvuje kdo za osvoboditev delovnega človeka izpod kapitalističnega jarma, je bil dotični župnik od avstrijskih oblasti preganjan, zaprt v Gradcu nad pol leta, kar je bila potem posledica — njegova prezgodnja smrt. Zato je ravno framska skupina važen mejnik v kršč. soc. pokretu na Štajerskem sploh.

Rudarji

Zagorje. V soboto zvečer se je težko ponesrečil naš tovariš Flerc Franc, predsednik skupine rudarjev v Zagorju. Opravljal je tesarska dela v Kotredežkem rovu. V soboto je popravil s svojim tovarišem v glavnem jašku upore med okvirjem (anštrajh). V času, ko se je spustil z dvigalom nižje do prvega rova, da razloži izsekani material, mu je padel na hrbet težak predmet in ga težko poškodoval. Njegov tovariš Bukovšek je imel naporno delo, da ga je spravil nekoliko k zavesti; popolnoma zavedel se je pa šele v rudniški bolnišnici. Zdravnik g. dr. Logar je ugotovil nevarno poškodbo in ga dal prepeljati v ljubljansko bolnišnico, kjer se sedaj zdravi. Med delavstvom in tudi ostalimi je zavladovalo splošno sočutje. Tudi mi mu želimo, da bi kmalu okreval. Vsi tovariši in tudi ostali mu želimo skorajšnjega zdravlja.

V Zagorju se je vršil v nedeljo dne 17. junija shod vsega rudarskega delavstva. Na shodu je poročal g. Arh I. o stanju pokojninske blagajne bratovske skladnice, II. o položaju našega rudnika in III. kar ni bilo na sporedu, še o nameravanem poslabšanju obrtnega zakona. Shod se je vršil v kinodvorani, ki je bila nabito polna. Shodu ni predsedoval nihče. Tako je otvoril in vodil shod sam. Delavstvo je njegova izvajanja razumelo, vendar se v vsem ni strinjalo, kar se je videlo zlasti v tem, da ni pustil govornik g. Arh k svojim izvajanjem nobene pripombe. Po svojem govoru je shod kratkoma zaključil in ni dal nobenemu besede. Razumljivo, da se je delavstvo zaradi tega vznemirjalo in zahtevalo, da se dá tudi drugim besedo, ker drugače to ni javen shod. Prepričani smo, da bi tov. Flisek njegova izvajanja le podkrepil. Shod bi se tako končal v duhu složnosti, ki nam je nujno potrebna. Vendar opažamo, da marksistična organizacija oziroma vodstvo, vsaj pri nas v Zagorju nima smisla in volje do skupnega dela. Delavci so šli razočarani s tega shoda, ker vidijo, da niti v takem trenutku ne morejo složno nastopiti. Delavci, še boste varani in razočarani. Zato naj bo zahteva vas samih, da se borite za svoj kruh v duhu sloge ramo ob rami, drug z drugim za dosego svojih pravic. Časi so resni, in se mora resno in trezno misliti. Dokler se bo pa tako delalo, ima kapital v nas samih dovolj orodja za izkoriščanje. Sprejete so bile tudi resolucije in odposlane na odločilna mesta.

Zagorje. Članstvo naše skupine se je zbralo na sestanku, kjer je tov. Ustar poročal namesto ponesrečenega tov. Flereta, o nameravanem poslabšanju obrtnega zakona. Poročal je tudi o položaju našega rudnika. Delavstvo ogorčeno protestira proti vsem nakanam, s katerimi na tako zahrbtnen način hočejo poslabšati naše delavno pravo. Stojimo na stališču, da ostane naše socialno zavarovanje neokrnjeno, in naj se tudi izvaja. Sprejete so bile resolucije in odposlane na odločilna mesta.

Trbovlje. V soboto 16. t. m. je imela pri nas javen shod Narodna strok. zveza. Shoda se je udeležilo okrog 100 ljudi, katerim je govornik Bučar iz Ljubljane razložil predloge industrijev za po-

**Čitaj in širi
Delavsko Pravico!**

slabšanje obrtnega zakona. S strani udeležencev je bila nato sprejeta resolucija, v kateri zborovalci protestirajo proti zahtevi podjetnikov glede poslabšanja obrtnega zakona.

Predsednik shoda g. Štruc Jaka se je na tem shodu dotaknil resolucije, ki je bila sprejeta na shodu 10. maja t. l. od strani NSZ v Trbovljah.

Kritiziral je, da druge tukajšnje strokovne organizacije niso hotele te resolucije po svojih funkcijonarijih podpisati in poslati na določeno mesto. K temu daje odbor skupine rudarjev JSZ v kolikor se to njega tiče sledeče pojasnilo:

Zborovalci so ob tej priliki na predlog g. Korena Miha sklenili, da predloženo resolucijo podpisajo vse strokovne organizacije. Po izvršitvi pa se pošlje vsem odločujočim činiteljem. NSZ pa je to takoj odposlala sama, naši skupini rudarjev pa je poslala kasneje en prevod z naročilom, da se podpisuje in odpošlje. Odbor skupine rudarjev JSZ je smatral to za zamujeno in tudi nepravilno, da bi se resolucije enake vsebine pošiljale ministrstvu. Ker je bil sklep, da podpisajo vse tri strokovne organizacije, pa se tega ni držalo, se tudi prepis ni odposlal.

Za strokovno organizacijo rudarjev so mero-dajne resolucije le z naročilom II. rudarske skupine kot izbrane instance za rudarje. Nikakor pa nas ne more prisiliti NSZ, da odobravamo in podpisemo njene resolucije. — Odbor.

Hudajama—Laško. V nedeljo, dne 10. junija t. l. se je vršil v posojilniški sobi v Laškem precej dobro obiskan sestanek naše skupine. Za člane odnosno delavce, ki pa stanujejo v bližini Sv. Jederti, se je vršil slični sestanek v nedeljo, dne 17. junija t. l. v prostorih Čitalnice pri Sv. Jederti. Na obeh sestankih je poročal tov. Alojz Diacci in sicer kot lokalni načelnik o obnem zboru II. skupine rud. zadruga, ki se je vršil v Celju ter kot delegat kraj, brat, skladnice o glavni skupščini Glavne brat. skladnice v Ljubljani. V svojem izjavjanju nam je pokazal jasno sliko obeh zgoraj navedenih delavskih institucij, njih delo v minulnem poslovnem letu in stvarni položaj, v kakršnem se iste danes nahajajo. Orisal nam je mizerni položaj delavstva posebno po gotovih obratih, kjer mora delavec-trpin po več mesecev čakati še na tiste bore in krvavo prislužene pare. Omenil je težavno stališče delavskih zaupnikov v današnjem obupnem položaju, v katerem se nahaja delavstvo. Vse-povsod izkoriščanje in prevladovanje krivice nad pravico. Je kje izhod? Da! Organizira, skupnost in samozavest, le to nas more rešiti in nam zagurati boljšo bodočnost. Zato je in mora ostati naše geslo: »Druži se, druži delavski rod!«

Končno pa je srčna želja nas vseh, da bi delavstvo vendar zopet enkrat spregledalo ter spoznalo, da brez poštene strokovne organizacije ni proletarijatu pričakovati rešitve, ter da bi kot tako bolj redno in v večjem številu posečalo razne strokovne sestanke.

Zato tovariši-trpini, nič več bojzani in pred-sodkov, ampak s poštenimi rokami, mirno vestjo in potrebno duhovno izobrazbo na plan in v borbo zoper krivice, ki se nam gode, z upanjem na boljše eksistenco v bodočnosti.

Razno

Prejeli smo v oceno 4. številko lista »Ljudski oder«, list za poglobitev našega igranja, ki ga izdaja Zaloga ljudskih iger v Kranju.

Omenjena številka je posvečena delavski igri. Piscev uvodnega članka zelo pravilno poudarja razliko med delavsko in kmetsko igro, ki mora nujno izhajati iz drugačnega okoliša, v katerem živi kmet in delavec. Delavska igra naj bazira na zborovskem elementu, da zajame množice tistega delavstva, ki je prepričano, da si morajo družabne preosnovne izvesti v duhu evangelija, in se zaveda, da je potrebna borba ne iz sovraštva, ampak zaradi pravice. Delavska igra mora tako postati glasnik evangelijskih nauk in bojno sredstvo proletariata.

Lahko rečemo, da je list začel orati ledino na tem polju. Slovenska inteligenca se vse premalo, ali pa sploh nič ne zanima za delavsko prosveto. Zato ni čudno, da se skoraj vsi delavski odri vtapljajo v meščanskih in kmetskih igrah, mesto da bi našle njihove zahteve in borbe, izraza tudi v umetnosti.

Iz uredništva.

Prihodnji teden bo vsled praznika »Delavska Pravica« izšla dan poprej. Zato naprošamo tov. dopisnike, da nam pošljejo vse gradivo najkasneje do ponedeljka, to je 25. junija 1934.

Problemi naših nameščenecv

Iz statistike Pokojninskega zavoda

Statistika je najboljšo ogledalo, v katerem si moreš vsak čas ugotoviti stanje stvari, za katero se zanimaš. Vsled tega vsak dober gospodar, ki hoče biti vedno dobro poučen o svojem položaju, vodi statistiko, ki kaže vedno zanimive in tudi zanesljive podatke. Tudi statistika Pokojninskega zavoda je zelo zanimiva, in to zlasti ona, ki kaže stalez zavarovanih nameščenecv, kakor tudi ona, iz katere je razvidno, v katerem razredu so nameščenci zavarovani. Ta statistika je v toliko pomanjkljiva, da zavarovanju niso obvezani trgovski pomočniki in si vsled tega ne moremo ustvariti celotne slike.

V letu 1932 dne 31. decembra, je bilo pri PZ zavarovanih 9509 nameščenecv, dočim znaša število zavarovancev dne 31. decembra 1933 9743. Statistika izkazuje tedaj prirastek 234 zavorovancev. Iz tega je sklepati, da se je nadaljnje padanje nezaposlenosti zaenkrat ustavilo, vendar še ne smemo tega smatrati kot pojav izdatnega izboljšanja, kajti po poročilih v letošnjem letu ni upati na kako trajno izboljšanje. Da pa bomo na jasnem, moramo pogledati tudi stalez nezaposlenih nameščenecv. O teh nam manjka točne statistike, moremo si pa ustvariti približno sliko iz statistike PZ. Oni zavarovanci, ki izgube službo, si lahko varujejo svoje pravice pri PZ s tem, da plačujejo prispevek 3 Din na leto in jih zavod vodi pod imenom »Izločenci«. Glasom statistike PZ jih je bilo koncem leta 1933 skupno 3977, t. j. 2978 moških in 999 ženskih. K temu številu moramo prišteti nadalje one, ki so brezposelni preko časa, da bi si mogli še zavarovati pravice pri PZ in katerih število nam ni niti približno znano. Nadalje moramo pomisliti na prirast nameščenskega naraščanja, ki je v zadnjih letih izšel iz trgovskih šol, akademij itd. Vsem nam je dobro

znano, da ne more dobiti nameščenje niti starejša, dobro vpeljana moč, kako pa naj ga najde začetnik. Zastonjarskih nameščenj ne smatramo kot nameščenje, temveč kot izrabljanje brezposelnih ljudi. Ako potegnemo črto in seštejemo vsa navedena dejstva, pridemo do zaključka, da vlada med nameščenci strahovita brezposelnost, ki najbrž dosega 60% ali pa še več. Da ta brezposelnost ni tako vidna, je pripisovati temu, da so si nameščenci v času zaposlenja prištedili nekaj denarja, od katerega žive ob času brezposelnosti. Da pa ne hodijo od vrat do vrat s prošnjo, jim pa brani strah, da se vsled tega ne bi onemogočili pri iskanju nameščenja.

Po uvrstitvi v plačilne razrede, bi sodili, da je zasebno nameščenje plačano še prav dobro, kajti od 9743 zavarovancev jih je le 3447, ki imajo letne plače pod 20.400 Din. Zanimivo je tudi to, da jih je z letno plačo do 6000 Din zavarovanih le 317, a s plačo od letnih 54.000 Din dalje 811! Da jih je v prvem primeru zavarovanih tako malo, se nam zdi sumljivo, kajti znano nam je, da so danes začetniki — zlasti ženske moči — plačani zelo mizerno in bi po našem moralo biti število zavarovancev v I. razredu znatno višje. Da to ni tako, je najbrž vzrok to, da jih delodajalci niso prijavili v zavarovanje. To najbrž tudi vpliva na višino povprečnine zavarovanih letnih prejemkov, ki znaša za leto 1933 21.736 Din; ter bi morala biti, upoštevajoč gornje dejstvo, znatno nižja.

Gornje navajamo z namenom, da nepoučen bralec statistik PZ ne pride do napačnih zaključkov. Nadalje smo mnenja, da naj bi se z ozirom na gornje navedbe brezposelni fond delil tako, da bi imeli od njega kake koristi tudi zasebni nameščenci.

Z občnega zbora Jugosl. strokovne zveze dne 3. junija 1934

Joško Rozman:

Poslovno poročilo

V centrali, kakor posameznih zvezah in skupinah je bilo v preteklem poslovnem letu znamenovati precej živahnosti. Deloma so k temu pripomogle volitve v Delavsko zbornico, ki so bile precej burne. Poleg tega pa se na splošno opaža, pri vseh skupinah večje zanimanje in aktivnejše delo za strokovno organizacijo.

Seja vodstva JSZ.

Omenjam naj sejo vodstva JSZ, ki se je vršila dne 10. septembra 1933 v Ljubljani. 26 skupin je poslalo 43 delegatov, ki so z načelstvom JSZ predstavljali najvišji forum našega sindikata. Seja je pokazala popolno enotnost v pogledu vseh vprašanj, ki so se ob tej priliki obravnavala.

Tečaj za strokovne tajnike in »Priročnik«.

Drugi, nič manj važni dogodek v delu naše centrale je bil v marcu tečaj za strokovne tajnike. 19 skupin je poslalo 42 odbornikov, ki so z izrednim zanimanjem sledili predavanjem. Tečaj je trajal 2 in pol dni. Da je bil tečaj potreben in povsem na mestu, dokazujejo v svojem delu po tečaju posamezne skupine. Žal, da nimamo na razpolago dovolj denarnih sredstev, da bi mogli to prirediti v večjem obsegu.

Ker more priti na tečaj le omejeno število tovarišev, smo razmišljali, kako dati gradivo, ki se je na tečaju obravnavalo v kar najbolj poljudni obliki še ostalim vodilnim tovarišem in tako vsemu delavstvu. Izdali smo za to »Priročnik«, ki ga tovariši po pravici nazivljejo »katekizem delavske socialne zakonodaje«. Mislim, da smo pri tem izvršili veliko nalogo med našim delavstvom, da se bo moglo točno upoznati z našo delavsko socialno zakonodajo bolj od praktične strani.

Članski sestanki in nove skupine.

Volitve v Delavsko zbornico in mezni boji so nam stalno nalagali, da smo stali s članstvom v kar tesnejših stikih. Tako je bilo v preteklem poslovnem letu izvršenih nad 100 strokovnih sestankov. Pri nekaterih skupinah več, pri drugih manj, vendar pa s skupine še poleg tega delale izredno aktivno.

Da naše prizadevanje in delo ni bilo zaman, je videti iz tega, da smo organizirali več novih skupin, ki prav tako pridno delajo. Tako so vzrastle nove skupine v Litiji, Slov. Bistrici, Sladkem vrhu, Škofji Loki, Kranju, Št. Vidu in Duplici.

Delavsko kulturni večeri.

Poročilo bi ne bilo popolno, ako bi ne omenjali nekoliko tudi kulturnega dela, ki smo ga vršili v centrali. Priredili smo 4 delavsko-kulturne večere, ki so bili po svojem programu res delavski. Vsi večeri so bili dobro obiskani. Z »zgojnega, kakor propagandnega stališča je to izredne važnosti. Važno je pri tem to, da to delo ni ostajalo v mejah centrale, marveč so začele s prirejanjem teh večerov tudi naše strokovne skupine.

Drugi važni ukrepi.

V smeri s pridobivanjem novega članstva smo si prizadevali povečati tudi število naročnikov »Delavske Pravice«. Da je bila agitacija v tem pogledu uspešnejša, je uprava znižala naročnino od 60 na 40 Din letno. Akcija je imela delni uspeh. Nabralo se je okrog 200 novih naročnikov.

Po sklepu zadnjega občnega zbora se je izvršila tudi nabiralna akcija za brezposelne rudarje. Po posameznih skupinah se je nabralo 2765 Din. Znesek se je izročil strokovnemu odboru rudarjev z naročilom, naj ga razdeli med najbolj prizadete. Ni to veliko, toda v razmerah, v katerih živi naše delavstvo, le nekaj.

Živahnije stike smo poskušali navezati z našimi izseljenci na jugu, posebno z rudarji. Nekoliko nam je to uspelo in je sedaj precej naročenih na »Delavsko Pravico«. V tem pogledu bi bilo treba sistematičnega dela in tudi sredstev. Ker nam pa denarja vedno primanjkuje, ne moremo v večjem obsegu vršiti te prepotrebne naloge.

Da je v naših skupinah začelo novo življenje, nam dokazuje to, da so skupine brez kakega posebnega pritiska, samo na poziv v okrožnici, zbrale za jubilejno številko »Delavske Pravice« za sedem strani inseratov. Tega bi

pred časom v nobenem primeru ne mogli izpeljati. Trdim, da je ta aktivnost posledica zadnjega tečaja.

Izredno živalnost so v teku tega poslovnega leta pokazali naši papirničarji, ki so s kulturnim in izredno intenzivnim strokovnim delom znova ojačili svoje članstvo in tako stopili v vrste najmočnejših naših skupin.

Organizatorično poročilo, v katerem so bile začitane naloge in smernice za delo, ki je bilo podano na lanskem občnem zboru, je v nekaterih točkah popolnoma doseglo svoj namen.

Veliko je seveda še ostalo nedovršenega. Vse to je treba, da v prihodnjem letu izpopolnimo, ker le tako, ako se bomo kar bolj izpopolnjevali, in kar bolj aktivno delali, bo rastla naša moralna in tudi udarna moč. Saj danes, bolj kot kdajkoli rabi delavstvo močnih in nesebičnih delavskih voditeljev. Kolikor več jih bomo vzgojili, toliko boljše bodo razmere našega delavstva.

Smernice za bodoče delo.

Že lani smo na občnem zboru konkretno očrtali smernice, ki naj nas vodijo pri našem delu tako v centrali, kakor pri posameznih zvezah in skupinah.

V kolikor nam je to uspelo, je bilo kar bolj mogoče na kratko povedano v prejšnjem poročilu. Naša naloga je, da si danes najvažnejša vprašanja zopet osvežimo in gremo, da jih izvedemo, še z večjo intenzivnostjo na delo. Zavedati se namreč moramo, da bo le tisti nekaj pomenil in tudi odločeval, kdor delava. Čim več nas bo, ki bomo delali in si prizadevali izboljšati položaj našega delavstva, tem bolje bo. V veliki meri je namreč kriva tega stanja malomarnost, nesodelovanje in nezanimanje za vprašanja, ki tičejo izrečno nas edlavece.

Izvedba organizacijsko zaupniških svetov.

Da bomo temu kar bolj odpomogli, bo treba brezpogojno, kjer to še ni, izvesti **organizacijsko zaupniški aparat**. Organizacijski zaupniki so namreč vez med odborom, obratnimi zaupniki in delavstvom. Čim aktivnejši bodo ti odbori, tem več bo uspeha. Saj vidimo, da v krajih, kjer je nekaj močnih ljudi, posebno, kjer so močni organizacijsko zaupniški zbori, delavske razmere niso tako slabe.

Za organizacijske zaupnike bomo po možnosti izdajali posebna navodila. Brezpogojno pa morajo vsi skupinski odbori v krajih, kjer to

Delavsko združništvo

Gradbena zadruga »Delavski dom«, r. z. z. o. z. v Ljubljani, pod katerim odkriljem so si zidali svoj lastni dom pred nekaj leti 35 naših članov, deloma na potom zadruga nabavljena parceli, ima po posebnem vabilu svoj 7. redni občni zbor v naših prostorih dne 21. t. m. ob 19.

Sedanje načelstvo je že lani stopilo v stik z vsemi podobnimi zadrugami v Dravski banovini, da skupno skušajo dobiti pomoči od kr. banske uprave in kr. vlade v Beogradu. Začasni Akcijski odsek združenih stavb in gradbenih zadrug Dravske banovine v Ljubljani je že od lanskega leta stalno pri delu, da doseže za naše člane vsaj deloma ugodnosti in pomoči, za katere smo prosili in računali že pri graditvi. Sedanje gospodarske razmere marsikateremu našemu članu otežkočujejo njegov skromni življenjski obstanek ter le s težavo in največjo požrtvovalnostjo zastopujejo svojim obveznostim predpisanih davkov in posebno zahtevam denarnih zavodov, od katerih so prejeli stavbne kredite. Vsled tega pričakuje vodstvo zadruga, da se člani čim bolj lotijo združnega dela za življenjski obstoj in dobrobit posameznikov in celote. Uradne ure zadruga so ob torkih in četrkih od 11 do 13 ter ob sredah in petkih od 17 do 19.

Načelstvo.

To in ono

Trbovlje. Minuli teden smo imeli pri nas kar štiri shode, strokovne in politične. Prišli so med nas poslanci Srbi in Hrvati z novo politično stranko pod imenom »Jugoslov. narodno stranko«. Vse poudarja, da hoče pomagati in rešiti tega ubogega rudarja, dati mu z zakonom določeni eksistenčni minimum in vse, kar še nima. Mi rudarji pa smo prepričani, da kadar bo treba borbe za naš obsta-

še ni, ta forum vpostaviti. O tem bomo vodili posebno pažnjo in pri izvedbi kar bo več mogoče tudi pomagali.

Mesečni sestanki.

Drugo, kar nič manj važno, so redni mesečni sestanki. Za svoje probleme se mora delavstvo zanimati in pri njih tudi sodelovati. Tako se vzgaja potem, da je sposobno za večje in težje nastope, kakor so mezdni boji in drugo. Skupinski odbori so tu poklicani, da kar več mogoče storijo. Članstvo je namreč treba redno informirati o delu, ki ga vrši odbor kakor organizacijski zaupniki.

Propagandno delo.

V propagandnem delu se še vedno veliko premalo naredi. Treba bo širiti »Delavsko Pravico«, pridobivati novih članov. Mi moramo rasti, se množiti, le po številu močni, bomo kos nalogam, ki se nam stavlja na pot. Zato bo treba sistematičnega dela. Kadar boste še posebej za to pozvani, vsi na delo.

Strokovni tečaji.

Letošnji tečaj za strokovne tajnike nam je dokaz, da se mora to brezpogojno vsako leto nadaljevati. To mora postati visoka šola za delavske voditelje. Posebej pa bo treba imeti tečaje za voditelje mladinskih odsekov. Ti naj bi se vršili v jeseni. Tako bi lahko uspešno zastavili tudi kulturno vzgojno delo med našim delavstvom, ki je najbolj živalno v zimskih mesecih.

Delavsko kulturni večeri.

Poleg strokovnega dela je treba delavcu tudi razvedrila. To razvedrilo pa mora biti tako, da se pri tem tudi vzgaja. Zato bo treba započeto delo v tem pravcu, kakor je bilo to letos z delavsko kulturnimi večeri nadaljevati.

Prepričan sem, da boste Vi kot delegatje in vodilna četa naših strokovnih organizacij storili vse, da začitano delo izvedemo. Naj ne bo med nami nikogar, ki bi omagal pod težo tega težekega in odgovornosti polnega dela. Naša četa delavskih voditeljev se mora povečati, ker le ta je edina zmožna, da rešuje dnevna vprašanja našega delavstva tako, da ima od njih delavstvo tudi korist.

Ne pozabite, da ste danes tu vsi kot voditelji, ki Vam mora vedno in povsod biti pred očmi dobro našega delavstva. Na delo, tovariši!

nek, bomo ostali v delu sami in se borili osamljeni. Lepe besede raznih govornikov nas rešujejo že polnih 16 let. Poznajo nas, kadar nas rabijo za glasove kot velika množina volivcev, drugače pa na merodajnih forumih nimajo besede za nas. Vsi, ki snubijo ubogo rudarsko paro, naj rajši sanirajo bratovske skladnice, uzakone naj tudi odgovarjajoč eksistenčni minimum, pa jih bomo rudarji priznali za narodne voditelje, ne da nam to pripovedujejo. Prav dobro pa vemo, da so njih obljube le ničeve in smešne, ker oni naših zahtev nočejo razumeti in nimajo volje za delo v prid siromašnega naroda. — Rudar, ki je sit obljub.

Delavska zbornica proti napačnemu tolmačenju fin. zak. k 1% izrednega prispevka na usluž. davek

Z ozirom na § 16. odst. 4. fin. zakona za leto 1934-35 so davčne uprave zahtevale, naj se 1% izrednega prispevka na uslužbenški davek pobira tudi od kvalificiranih delavcev.

Ker je razlaga davčnih uprav v tem pogledu nepravilna, je Delavska zbornica v Ljubljani poslala ljubljanski finančni direkciji vlogo, katero v svrhu pojasnitve te zadeve v celoti priobčujemo.

V § 16. pod 4. fin. zakona za leto 1934-35 je predpisano, da morajo plačati 1% izrednega prispevka od kosmatih prejemkov vsi zavezanec uslužbenškega davka. Izrečno je pa obenem predpisano, da so od tega prispevka izvzeti med drugim hišni posli, delavci in dminarji.

Delavska zbornica je bila opozorjena, da nekatera podjetja odtegujejo svojim delavcem poleg uslužbenškega davka tudi s finančnim zakonom predpisani 1% izredni davek. Podjetja utemeljujejo odtegljaje s tem, da je na podlagi ustmenih instrukcij davčnih uradov oproščen 1% prispevka le

Hrvatski Jeglič

Dne 30. maja t. l. je imenoval sv. oče za nadškofa-pomočnika hrvaškega metropolita z nasledstveno pravico dr. Alojzija Štepinca. Novi nadškof-koadjutor je star šele 37 let. Njegova pot v duhovniški stan je zanimiva in kaže resničnost poklica in poseben klic božji.

Kot sedmošolec je sedanji nadškof odšel med vojno k vojakom, bil je na italijanski fronti, kjer ga je zasula mina. Italijani so ga odkopali in odpeljali v ujetništvo. Tam se je prijavil kot prostovoljec za jugoslovansko armado in odšel na solunsko fronto. Po končani vojni pa ni takoj vstopil v bogoslovje, ampak je eno leto studiral na zemljedelski fakulteti v Zagrebu. Pustil je študij in ostal doma. Pet let je delal kot navaden poljski delavec, a božji klic ga je zajel sredi njiv in ga poklical v božji vinograd. L. 1924 je odšel študirat v Rim filozofijo in bogoslovje. Napravil je doktorat. Nastavljen je bil v nadškofovski pisarni v Zagrebu.

Kot duhovnik se je prav posebno brigal za katoliško akcijo in za reveže. Sam je obhobil vso zagrebško periferijo in obiskoval revne delavske družine, prinašal jim materialno in duhovno pomoč, tolažil jih je in jim vlival v obupana srca pogum. V kratkem času je postal pravi oče vsem revnim. Sam je kot vojak okusil lakoto in pomanjkanje, sam je skušal bridkosti dela in zato se je znal in mogel oživiti v življenje in mišljenje trpečih delavcev. Delavci so ga posebno vzljubili. »Socialna Pravda«, glasilo krščanske strokovne zveze v Zagrebu, ga imenuje naravnost: »naš delavski nadškof«. Delavstvo potrebuje danes prav zelo pravilnega umevanja svojega položaja ravno od strani duhovnikov. Upamo, da so naši hrvaški tovariši dobili v novem nadškofu hrvaškega Kreka in Jegliča. Mi smo imeli ta dva apostola slovenska, ta svetla stebra, le žal, da jih nismo in jih ne znamo pravilno ceniti. Naj bi se hrvaški narod pokazal vrednega in dozorelega za pravi notranji sprejem nadškofa in nadškof naj bi še dalje z večjo močjo in avtoriteto privezal delavstvo nase v duhovno in gmotno korist.

Lesno delavstvo

Št. Vid nad Ljubljano. V naši mizarski obrti, ki je v Št. Vidu in okolici precej razvita, se gode marsikatero nerednost, katerim bi morala nadzorna oblast posvetiti nekoliko več pažnje. Tako se pri posameznih mizarskih mojstrih dela od zore do mraka brez opoldanskega odmora itd. Poleg tega pomočniki nimajo primernih stanovanj in spijo kar v senu. Seveda so razmere, ki silijo pomočnike, da delajo v vsakem primeru in ne vprašujejo po zdravih stanovanjih in delovnem času. Iz tega pa še ne sledi, da bi smeli gospodje mojstri izrabljati zaradi tega delavstvo na tak način, kakor se to vrši pri nas v Št. Vidu. Ako v tem pogledu ne bo drugače, bomo začeli dotične navajati z imenom.

delavec-težak, dočim ga mora vsak kvalificirani delavec plačati. Pri tem štejejo med kvalificirane delavce podjetja ne samo trgovske, obrtniške in industrijske delavce, ki imajo učna spričevala, ampak tudi tovarniško priučeno delavstvo.

Finančni zakon izrečno predpisuje, da so delavci oproščeni 1% prispevka. Finančni zakon ne loči kvalificiranih, nekvalificiranih ter priučenih delavcev. Finančni zakon generalizira oprostitev na vse delavce. Zakonodajalec tudi pod označbo delavec gotovo ni mislil samo težake, ali pa sploh nekvalificirane delavce, ker bi potem to posebno skupino delavcev tako označil in kar je važno, tudi opisal.

Ker so določila finančnega zakona jasna, prosimo, da finančna direkcija naroči davčnim uradom, da ne zahtevajo plačilo 1% izrednega prispevka od delavstva.

Finančna direkcija naj nas blagovoli tudi o svojih ukrepih obvestiti.